

VYCHOVATELSKÉ LISTY.

Časopis věnovaný zájmům křesťanského vychování.

»Kdo Mne následuje, nebloudí ve tmách, praví Pán.«
Tom. Kemp. I. 1.

Výchov duše.

Podává *Fr. Janovský.*

(Pokračování.)

Láska k bližnímu osvědčuje se u dětí především jako přítulnost k osobám, s nimiž se nejčastěji stýkají; i robátko v kolébce se radostně zasměje, spatří-li tvář drahých rodičů, milé sestry či bratra, pečlivé chůvy; jest mu veselo a radostno, jako motýlu, když zasvitne slunce. Ježto však tato přirozená přítulnost má býti povýšena na křesťanskou, nadpřirozenou, všeobsáhlou lásku, budiž ukazováno dětem, přiměřeně dle jejich schopností, že nesmíme nikoho ze své lásky vylučovati; sic bychom se nelíšili ani od pohanů, ba ani od němé tváře; také pes dovede milovati svého pána, štěká však zuřivě na ubohého chudáka. Křesťan milujž každého člověka, sic se octne v rozporu s Bohem, jenž jest každému člověku dobrotiv, jenž i nejhorším hříšníkům nabízí milost. Nezapomínejme slov Páně: „Milujte nepřátele své, dobře činite těm, kteří vás nenávidí, a modlete se za ty, kteří vám protivenství činí a utrhají vám, abyste byli synové Otce svého, jenž jest v nebesích, jenž slunci svému velí vzcházeti na dobré i na zlé, a déšť dává na spravedlivé i na nespravedlivé. Nebo milujete-li toliko ty, kteří vás milují, jakou odplatu míti budete? zdaliž i publikáni toho nečiní? A budete-li pozdravovati toliko bratří svých, což více činíte? zdaliž i pohané toho nečiní? Buďtež vy tedy dokonalí, jako i Otec váš nebeský dokonalý jest.“ Mat. 5, 44—48.

By nám pomohl tento zákon křesťanské lásky věrně plniti, vlévá nám nejvyšší dobrotivý Bůh se ctnostmi věrou a nadějí i ctnost lásky, vlévá nám ji na křtu svatém; i má býti vzbuzována, má býti upotřebována; a věru lehko se vzbudí, lehko se jí upotřebí, vidíme-li člověka trpícího, anebo slyšíme-li alespoň o jeho utrpení, o jeho bídě a nouzi; zjev utrpení, bídy a nouze klepá na srdce lidské a dovolává se lásky, jež tam od Boha vložena.

Jak krásně a důmyslně napsal v té příčině slovatný učenec a profesor pařížské Sorbonny, dr. Bedřich Ozanam — zakladatel konferencí sv. Vincence z Paula na dobrovolné ošetřování chudých — napsal rektoru kolleje sienské, knězi Pendobovi, nabádaje ho, aby i mezi studujícími založil takovou konferenci, jakož i mezi měšťany:

„Velebný otče a milý příteli!

Mnoho jste učinil pro mou malou rodinu i pro mne; avšak mnohem více učiníte a vděčností daleko větší budu Vám povinen, splní-li se naděje. i v Sieně založiti konferenci sv. Vincence. Tento milý spolek jest také mou rodinou; onť mi zachránil víru, když mne moji dobří a zbožní rodiče odumřeli; proto jej miluji a lnu k němu celým srdcem. Plesal jsem upřímnou radostí vida, kterak dobré símě jeho pěkně se ujímá a zdárně prospívá v této zemi toskánské. Máte tam bohaté dítky. Ach Otče, jakou užitečnou lekcí na posílnění změkčilých srdcí jejich, jakým blahodárným divadlem ukázati jim chudinu, ukázati jim Pána našeho Ježíše Krista nejen v obrazech našich největších mistrů, nebo na oltářích ve zlatozáři, nýbrž Krista zraněného v osobě chudšasově! Mluvívali jsme o mdlobě, frivolnosti a takořka nicotě mnohých francouzských i vlašských šlechticů; myslím, že jsou proto takovými, že jejich výchovu něco scházelo, že se něčemu nenaučili, že něčeho neviděli: bolesti, strádání, bídy! Takoví mladí páni měli by věděti, co jest hlad, žízeň, nouze; měli by viděti nešťastníky, nemocné rodiče, plačící dítky; byli by zajisté spasitelně pohnuti ve svých útrobách; pakli ne, aj, pak veta je po pokolení jejich.

Věrný, ctihodný příteli! Posílám Vám výborný návod, jak zakládati konference sv. Vincence v ústavech vychovávacích; Vašemu věhlasu netřeba zajisté dalších vysvětlivek; můžete po svém rozumě přizpůsobiti naše skrovné dílo svému velikému domu, aniž přestanete s námi býti spojeni a účast míti v bohatých odpustcích, jež jsou propůjčeny Spolku sv. Vincence. Brzy budou navštěvovati Vaši nejlepší mladíci učitelem provázeni jizby chudšasův a vrátí se smutni i šťastni zároveň; smutni pro bídu, kterou spatřili; šťastni pro dobrý skutek, který tam vykonali; někteří zůstanou třeba chladni, neporozumějí tomu velikému dílu; avšak druzí budou zachváćeni ohněm lásky, ježž pak zanesou do měst, kde našich konferencí dosud není, anebo přidají plápolu starším už konferencím . . .” (Ze dne 9. července 1853.)

Ozanam nepsal nadarmo; o svátku sv. Vincence z Paula (19. července) založil kněz Pendoba dvě konference v Sieně, jednu v ústavě, druhou ve městě.

Ano, zjev útrpení, bídy a nouze klepá na srdce lidské a dovolává se lásky, soustrastné lásky, jež tam od Boha vložena. Dlužno též, aby všecko domácí okolí dítěte jevílo soustrast, když se ve které způsobě bída ukáže, a aby dítě nezůstalo při zjevě takovém tupo jako nemá tvář. Ovšem jestliže rodiče sami jsou hrubi a kruti ku své čeládce anebo jiným lidem, ať se nediví, že i jejich děti jsou takové.

Z náboženských předmětů působí zejména utrpení Páně na srdce dětské a naplní je upřímnou soustrastí. Vypravujme tedy ochotně dětem o umučení Páně, ukažme jim křížovou cestu, vštěpme jim bolestný růženec a připomínejme, že můžeme snadno projevíti soustrast Kristu umučenému, máme-li totiž soustrast s trpícím spolublžním; nemožno-li jim spomoci skutkem, alespoň se mají za ně pomodliti.

Nejen pro tělesnou bídu bližního mají míti děti smysl a cit; horší tělesné bídy jest duševní, hřích, nepravost, trest očistcový; i modletež se za obrácení hříšníků, modletež se za duše v očistci.

I nemá tvář, i zvíře nalezní soustrast v srdci lidském; jesti hříšno zvířata bez potřeby trápití nebo bez příčiny zabíjeti; kdo to přece dělá, projevuje hrubou, krutou, krvelačnou mysl; trapič zvířat stává se trapičem lidí. To věděli už i pohané; nejvyšší soud athénský areopag odsoudil

hoch na smrt, že byl ptáčkům vyloupal oči; odůvodnili přísný ten rozsudek takto: „Kdo jako hoch jest tak krutý ke zvířatům, bude jako muž tím krutší k lidem. Písmo sv. takto mluví: „Spravedlivý stará se i o hovado své, ale srdce bezbožného jest ukrutné.“ Přísl. 12, 10.

Jako jest hříšno ukrutenství ke zvířatům, tak rovněž jest hříšna zase až přílišná láska k nim, láska, kteráž zvířeti dopřeje většího pohodlí, lepšího zaopatření než chudásovi, než služce. Nerozumno, ba hříšno brátí psa, kočku do postele!

Aby děti šetřily zvířat, povězme jim ob čas nějaký příběh ze života světcův i světic Božích, jak se oni něžně chovali k němé tváři; v té příčině vynikal zvláště sv. František Serafínský; pro svou svatost a nevinnost těšil se bez mála takové nadvládě nad zvířaty, jako naši prarodiče Adam a Eva, dokud nebyli zhřešili; zvířata jako by byla rozuměla jeho hlasu, jeho rozkazům. U městečka Bevagny spatřil hejno různých ptáčků; zašel si k nim a pravil: „Milí bratři ptáčkové, poslyšte slovo Boží! Máte svému Stvořiteli zač co děkovati; přikryl vás peřím, dal vám křídla, pustil vás do čistých prostor vzdušných, stará se za vás o všechny vaše potřeby.“ Světec mluvil a mluvil, a ptáčkové poslouchali a poslouchali, hlavičky klonili, jakožka aby lépe rozuměli; potom se mezi nimi procházel, neuletěli, povděčně se naň dívali; až jim křížem požehnal a dovolil odletěti, odletěli.

Z Bevagny přišel do Alviana. Kázal pod širým nebem; vlaštovky ho vyrušovaly; obrátil se k nim vece: „Vlaštovičky, milé sestry, už jsme se vás dost naposlouchali; nyní bych já rád mluvil; poslyšte slovo Boží a umlkněte, dokud já budu kázati.“ I stalo se utišení veliké; zpěvačky vlaštovičky seděly mlčky a uctivě až do konce kázání!

V městě Gubru a v okolí hrozně řádl vlk. Jak užasli měšťané, když světec přišel s dravou tou šelmou na náměstí! Přivedl ho na svém cingulu, na svém opasku; před tisíci lidu učinil s ním smlouvu řka: „Bratře vlku, obyvatelé tohoto města budou tě živiti, ty však nesmíš už nikomu a nikomu ublížiti!“ Poklekl vlk a třikráte zakýval hlavou. Po dvě léta chodil do města, nasýtil se tam, co mu dali, a nikomu neublížil.

Podobné něžnosti dočítáme se v životě sv. Růženy Limanské.

Šerednou protivou soustrastné lásky k bližnímu jest škodolibost; kde se projeví, poukažme na prvního škodolibce, na ďábla, a připomeňme, že hříchem tímto zvrhá se duše lidská v duši ďábelskou. (Příště dále.)

Stručné dějiny vyučování náboženského.

Píše prof. *Adolf Fux*.

Jako každá věda, i vyučování náboženské rozvíjelo se poznenáhlu od prvnh dob křesťanských až po naše časy, nabývajíb v jednotlivých dobách rozličného rázu. V rozvoji tom dlužno znamenati tři doby, a to věk starý, věk střední a věk nový a nejnovější. Vyličiti, kterak katechetické vyučování v jednotlivých těchto dobách se rozvíjelo, i pokud se týče učiva,

i pokud se týče způsobu vyučovacího, jest úkolem dějin katechetického vyučování.

Nedostižným ideálem učitele jest Ježíš Kristus sám. Mohl o sobě říci. „Jeden jest mistr váš, Kristus.“ (Mat. 23, 10.) Užívaje formy náslušné a tázací, vyučoval přirozeně a psychologicky, vycházeje od známého k neznámému, od snazšího k těžšímu, od bližšího k vzdálenějšímu, od smyslného k nadsmyslnému. Nepočínal nikdy vyučování výměrem neb abstraktní poučkou, ale objasňoval náboženské pravdy názory a podobenstvími, která vybíral dílem z přírody (o zrně hořčičném, o stromu fíkovém, o rozsévači), dílem ze života lidského neb rodinného (o ztracené ovci, o milosrdném Samaritánu, o marnotratném synu a j.), dílem užíval výkonův obrazných (myje učedníkům svým nohy a j.). Na otázku apoštolů: „Kdo pak je větším v království nebeském?“ volá Ježíš pachole, staví je uprostřed a praví: „Nebudete-li jako maličci, nevejdete do království nebeského.“ (Mat. 18, 3.)

Vyučoval prakticky, neboť nepůsobil jenom na rozum, ale hlavně na cit a vůli. Posluchači jeho neměli toliko věřiti, ale měli i dle víry živi býti. „Kdo moje přikázání má a je zachovává, tenť jest, který mě miluje.“ (J. 14, 21.)

Učil nejen slovem, ale i svým svatým životem, svým příkladem. „Tak svět světlo vaše před lidmi, ať vidí skutky vaše dobré.“ (Mat. 5, 15.)

Slovy: „Jdouce učte všechny národy“ (Mat. 28, 19) přenesl Ježíš Kristus učitelský úřad na své apoštoly a učedníky, kteří vyučovali tímže způsobem jako on. „Není učedník nad mistra.“ (Mat. 10, 24.) Tak dokazuje sv. Petr o slavnosti letnic v Jeruzalemě zástupům židovským božské a vykupitelské poslání Ježíše Krista na základě dějinném (Skutky ap. 2.), sv. apoštol Filip otevírá komorníku mouřenínské královny Kandace smysl zjevení Božího na základě zákona Starého (Skutky ap. 8.), a též metody přidržoval se i svatý Pavel jmenovitě ve své epištole k židům (11). A přihlédneme-li ještě k jiným epištolám, obzvláště k epištole ke Galatům, poznáváme, že věřící, na které se sv. Pavel obrací, nepochybně museli býti důkladně seznámeni se Starým zákonem, ať byli věřící ze židů neb pohanů. Z toho jde, že vědomostí těch nabyli z katechetického vyučování, kterého se jim dostávalo před přijetím do církve.

Zda-li apoštolé i děti v náboženství vyučovali, nezmiňují se Skutkové apoštolští. Ale jisto jest, že rodičové a později i kmotři křestní, pamětlivi jsouce slov sv. apoštola Pavla: „Vy, otcové, vychovávejte své syny v kázní a trestání Páně“ (k Ef. 6, 4), děti své seznamovali se základními pravdami křesťanského náboženství. Pokud se týče náboženského učiva, činili apoštolé rozdíl mezi katechesí proselytů, t. j. těch, které chtěli teprve na víru křesťanskou obrátiti, a mezi vlastní katechesí křestní, která se udílela těm, kdož na víru křesťanskou delší čas se měli připravovati.

K proselytům náleželi židé i pohané, kteří mimo církev dosud se nacházeli; katechese křestní udělovala se těm, kteří slovům apoštolův uvěřivše křest sv. přijati si žádali.

Vyučování židů lišilo se od vyučování pohanů. U židů odvolávali se apoštolové na Starý zákon, ve kterém byl Mesiáš předobrazem a předpověděn. U pohanů brali se jinou cestou, jak apoštol Pavel činil v Lystře a Athenách, vycházeje od světa viditelného poukazoval na Tvůrce a Otce všech lidí (Sk. ap. 14, 4), na pošetlost modlářství a na Boha, „který dává všem život i dýchání i vše, který není daleko od jednoho každého z nás“ a vybízí ku pokání a k víře v Ježíše Krista, „kterýž bude souditi svět

v spravedlnosti skrze muže, kteréhož zřídil, dávaje víru všem, vzkřisiv ho i z mrtvých.“ (Sk. ap. 17, 22, 31.)

Katechesí křestní byl katechumenát, t. j. doba přípravy ku přijetí sv. křtu, která nebyla vždy a všude stejná, trvajíc kratší neb delší dobu (někdy 2—3 r.) Nováčkové byli podrobeni zkoušce, kterou konal z pravidla biskup, a při které jednalo se o seznání pohnutek, pro které chtěli do církve vstoupiti, a zkoumán i život jejich. Uvádění do katechumenátu dělo se způsobem slavným, a to modlitbou, vkládáním rukou, žehnáním svatým křížem a podáním soli. Původně nedělili se na třídy; teprve později (asi od 3. století) byli rozděleni na dvě třídy. V první třídě sluli „slyšící“, kteří sůčastňovali se služeb Božích po tak zvanou mši katechumenů, k níž náleželo i čtení epištoly a evangelia, kázání a modlitba za katechumeny; do druhé třídy vřadění jsou ti, kdož za hodny a s dostatek vycvičeny byli uznáni (osvícení).

Katechumenát měl především ten účel, aby židy a pohany o božství Ježíše Krista a božském původu křesťanství přesvědčil a k přijetí víry křesťanské naklonil. Učňové seznamování byli se všeobecnými pravdami náboženskými a o Bohu, o poměru jeho k viditelnému světu, stvoření a pádu člověka a j. Zároveň poukazováno bylo na pošetilost modlářství a lichost bájí mythologických. Základem vyučování bylo Písmo sv. Starého i Nového zákona, z něhož odvozovány byly nejprve poučky mravoučné, k nimž přistoupily později i poučky věroučné.

V příčině učení se nazpaměť není zpráv obširnějších, ale tolik jisto jest, že katechumeni druhého stupně museli znáti apoštolské vyznání víry, desatero Božích přikázání a modlitbu Páně. Bezprostředně před přijetím křtu sv. skládali vyznání víry veřejně před biskupem.

Ale některá tajemství víry (arcani disciplina = kázeň tajemství) nebyla přede křtem ještě vysvětlována, neboť již sami apoštolové pamětlivi jsouce předpisů Písma sv. (Mat. 7, 6) se domnívali, že by ve víře ještě nedosti utvrzeným mohla zavdati příčinu k pohoršení. Dálo se také jednak z úcty k učení Kristovu, jednak z příčin paedagogických. Žijíce uprostřed světa museli katechumeni ponenáhu připravování býti ku přijetí svátosti křtu a pomalu zasvěcování býti v tajemství víry. Taková tajemství byla učení o nejsvětější Trojici, proměňování při mši svaté, přítomnost Ježíše Krista ve svátosti oltářní a j.

Bližší a úplné seznámení pokřtěných s těmito poučkami dělo se v oktávě po přijetí svátosti křtu tak zvanými mystagogickými katechesemi. (Mystagogie, teleusinské mysterie byly ve starém Řecku tajné, pro jistý kruh zasvěcené obřady náboženské.)

Určité stáří pro katechumeny nebylo předepsáno, ale byly mezi nimi i malé děti, jako Dinokrates v stáří 7, Origenes v stáří 9 r. a j.

(Příště dále.)

Naše vstavačovitě rostliny.

Napsal *František Gogela.*

Přední ozdobou našich prahorních luk, keřnatých strání a částečně i lesů jsou rostliny vstavačovitě, a proto jim přátelé květeny věnují zaslouženou přízeň. Jsou to rostliny vytrvalé, z nichž mnohé mívají po dvou podzemních hlízkách, někdy dělených, někdy nedělených, kterými se za-

chovávají. Výška jejich bývá asi třetina nebo půl metru, někdy více nebo méně. Lodyha bývá dužnatá, listy podlouhlé, celokrajné, kopinaté, vejčité, řidčeji přikrouhlé, se žilkami souběžnými, květenství pak hrozen nebo klas, řidší nebo hustší. Co bychom pokládali za stlustlou květní stopku, jest semenník, který často jest kroucený, a lístek pod ním vetknutý nazývá se listen. Listků okvětních jest šest, z nichž hořejší tři nebo i pět spojeno bývá v t. zv. lebku, dolní pak vyniká nápadným tvarem, bývá prodloužen a nazývá se „pysk“; pysk často mívá v zadu ostruhu (jakou vidáme na př. u známé stračky nebo dymnivky), různého tvaru a různé délky; tvar sestavení jakož i lahodné barvy činí květy vstavačovitých velmi úhlednými; tyčinka vyvinuta jest toliko jedna, pouze střevíčník má dvě. Květy vstavačovitých trvajíce značně dlouho poskytují dobou jarní zelení luční daleko většího půvabu nežli rostliny složnokvěté, které později jednotvárnými žlutými květy ovládnou.

Květy vstavačů jsou bílé, zelenavé, bledě žluté, růžové v nejrůznějších odstínech, hnědé, tmavě nachové a jinak pestré, a chceme-li vstavačovitě rozeznati dle barvy květů, rozstrídíme je, jak následuje.

Květy bílé.

Nejbělejší květy má okrotice mečolistá (*Cephalanthera ensifolia* R.), rostoucí nejraději na pokraji lesů, kde sousedí s lesními lukami anebo při náhorních křovištích, na místech mírně vlhkých. Sněhobílé její květy bývají polootevřené, ve volném klase odstávající, tři vnější listky špičaté, pysk se žlutou skvrnou, bez ostruhu, listeny kratší semeníku, čímž se rozeznává od blízké příbuzné okrotice velkokvěté, a semeník kroucený; listy jsou dlouhé, kopinaté a skoro dvouřadé (na dvě strany); kořeny tlustě vláknité; okrotice mečolistá kvete v květnu a červnu a roste roztroušeně po Moravě a Slezsku.

Okrotice velkokvětá (*Cephalanthera grandiflora* B.) roste ráda ve světlých lesích a horských křovištích. Tvarem podobá se namnoze předešlé, nemá však tak bělostného květu, nýbrž se slabounkým nádechem do žlutava; listeny jsou delší semeníka, listy pak kratší a širší; rostouc u nás porůznu kvete touže cestou jako předešlá.

Vemeník bělokvětý (*Platanthera bifolia* R.) roste hojně na lesních lukách, v lesních křovištích a lesích; má květy bílé, nazelenalé listky okvětní úzké, pysk prodloužený s dlouhou tenkou ostruhou, semeník kroucený; snadně se pozná po tom, že má dva spodní podlouhle vejčité, vstříčné listy, ostatní listky jsou nepatrné; má dvě podlouhlé, nedělené hlízky; kvete hlavně v červnu a voní, proto mu snad lid, hlavně tam, kde jest konvalinka vzácná nebo neroste, říká „konvalije“.

Kruštík bahenní (*Epipactis palustris* Cr.) roste na místech bařinatých a mokřích lukách; květy jsou skoro jednostranné, vonící, okvětní listky vnější zelenavě růžové, vnitřní bílé, ostruha žádná, semeník nekroucený; listy dlouze kopinaté, lodyha statná, poněkud hranatá, oddenek s tenkými kořínky; kvete v červenci jsa porůznu rozšířen zvláště ve krajinách podhorních.

Pětiprstka bělavá (*Gymnadenia albida* R.) jest rostlina našich nejvyšších hor, Sudet a Beskyd (Lysá, Smrk, Kňehyně), má hustý, skoro jednostranný klas, květy drobné, žlutavě bílé s kratičkou ostruhou, listy dolejší vejčité, hořejší kopinaté a hlízky dělené; rostouc jen na výše položených lukách a travnatých úbočích jmenovaných horstev kvete v červnu a červenci.

Drobnější, bíle kvetoucí druhy jsou švihlík a smrkovník. Švihlík podzimní (*Spiranthes autumnalis* R.) roste na horských lukách a travnatých stráních: na první pohled pozná se po sroubovitě točeném klasu; květy vonné, drobné, bílé, v ně slabě nazelenalé, bez ostruhy; listy dolní v růžici, podlouhle vejčité, semeník kroucený; hlízky poměrně veliké, podlouhlé, nedělené; kvete až v srpnu a září a vyskytuje se místy ve krajinách hornatých.

Smrkovník plazivý (*Goodyera repens* R. Br.) vyskytuje se vzácně v mechu vlhkých smrkových lesů; má květy drobné, bílé, zavánějící, jednostanné, spodní listy vejčité, sitnatě žilkované, oddenek plazivý; kvete v červenci a srpnu, podobá se velikostí a tvarem švihlíku, ale květenství není šroubovitě. (Příště dále.)

Navykání.

Pokračování.

6. Upřímnosti. Kdo je snášenlivý, mírumilovný a jemnocitný, je je také upřímný. Upřímnost jest láskou pravdy. Upřímnost je bojiště, mnohým lidem velmi strašlivé, jemuž každý skorem se vyhýbá a jemuž žádný ujíti nemůže, poněvadž každý je v sobě nosí. Upřímnost je ctností, jež v každém srdci uhostiti se může. Upřímnost jest překrásnou vlastností, citelné srdce zdobící. Býti upřímným jest snadno tomu, kdo nemá potřebí činy své ukrývati. Člověk upřímný miluje vždy pravdu, nikdy nejeví, co necítí, co by ukrývati nucen byl. Avšak přece nemůžeme býti vždy úplně upřímnými; není radno lidem chyby vytýkati, minuli bychom se s účelem svým; schází lidem dokonalost, jež jest milovnicí pravdy. Velmi často jsme nuceni žiti s lidmi, jichž nenávidíme, a kořiti se těm, kterých nectíme. Tuť ovšem nevyhnutelno pravdu ukrýti, poněvadž vyjevení mínění našeho nebylo by upřímností. Nemáť upřímnost zvrhnouti se v hrubiánství. Hrubí lidé bývají vždy nenáviděni, upřímní však všeobecně milováni, ale bývají často také podvedeni, jsou-li sprostní; jak zhusta lidem na venkově žijícím se stává, zavítají-li do hlučného města.

Kdo poctivé a upřímné srdce máje pravdu miluje, kráčí ustavičně na dráze, kterou tato ustanovuje. Všeobecná vážnost bývá mu za to odměnou. U přítele pravdy dotýká se jazyk srdce, pokrytectví z jeho řeči jest vyloučeno. Již pomyšlení na lež jej znepokojuje, a pohled na pravdu opět jej zpřimuje. On podporuje předsevzetí svá zmužilostí a nehledá nikdy scestí lži. Přetvářka jest u něho ohyzdnou; on nemluví nikdy jinak, nežli jak myslí, ale moudrost a opatrnost otevírají mu ústa, rozvaha klade mu slova na jazyk a bedlivost je provází. On uděluje přátelské rady a haní otevřeně, a vše, co slíbí, nezvratně splní. Srdce pochlebníkovy naproti tomu jest ve vnitru svém uzavřeno, od upřímnosti vypůjčuje si toliko škrabošku, a celý život jeho protkán jest podvodem. Pochlebník směje se při zármutku a pláče při radosti a jeho podvodné řeči mají tisíc výmluv. On pracuje skrytě

ve tmě jako krtek, domnívaje se, že není pozorován, ale hromadění práce jeho prozrazuje jej. Pošetilce takového více namáhání to stojí, ukryti, čím jest, nežli by potřeboval k tomu, státi se tím, čím není. Ale jednou, když se mu bude zdáti, že jest nejjistějším, škraboška s obličejem bude mu stržena a vydán bude veřejnému opovržení.

Kéž by rodiče navykali vždy děti svých k upřímnosti, a odvykali jim lež a přetvářku!

Zištost a svéhlavost, jakož i bázeň před pohroženým trestem svádějí děti již záhy ke lhaní. Je to chybou neodpustitelnou, smějí-li se rodiče lžím a výmluvám dětí a nechávají-li tytéž bez trestu. Proto ať jim raději vštěpují vroucí lásku ku pravdě a hlubokou ošklivost a opovržení před každou lží; přivádějme je láskyplným chováním a jednáním ku přiznání se dopuštěné chyby: nechejme upřímně přiznanou chybu bez trestu, ale ať trestají za to zapíranou dvojnásobně. (Příště dále.)

List ze Slezska.

C. k. zemská školní rada v Opavě zabývala se minulého měsíce výsledky poslední (6.) zemské konference učitelské a podala své návrhy c. k. ministerstvu kultu a vyučování ku schválení. Jelikož výsledky slezských konferencí učitelských docházely dříve povšimnutí a většinou uskutečnění, lze míti za to, že i tenkrát tak bude, tím více, anž předsedající konference, c. k. zemský školdozorce p. K. Vyhlídal, slíbil o to se zasaditi. Snad bude výsledek této poslední konference slezské i ct. čtenáře „Vychov. Listů“ zajímati, a proto jej tuto stručně podávám na základě stenografického zápisu konferenčního.

Šestá zemská učitelská konference trvala skoro 3 dny a zabývala se:

1. reformou vyučování kreslení ve smyslu „umělecké výchovy“, která právě slibuje přijíti „do mody“;
2. reformou vyučování přírodopisného dle zásady biologické;
3. změnou učebních osnov pro školy slezské;
4. volnými návrhy učitelstva.

Referát o reformě vyučování kreslení měl profesor a školní rada pan Anděl. Dle jeho vývodů chce moderní kreslení

- a) vésti děti k pochopení umění,
- b) učiti je poznati a milovati krásy přírodní,
- c) učiti je všecky věci vědomě poznávati zrakem a je prostě nakreslit, i své ideje zobraziti.

Zásady nového kreslení jsou:

- a) ocenění přírody a pozorování předmětů ve skutečnosti;
- b) hájení individuality dítky, samostatné, volné jevení se jeho při kreslení;
- c) cvik ruky a paměti;
- d) cvik hmatu a citu pro prostornost a zobrazení její na ploše;
- e) cvik smyslů pro barvy a barevné zjevy.

V podobném smyslu referoval i školdozorce z Bruntalu (R. Kober) o změně učebních osnov pro kreslení, a konference též velkou většinou

zásady ony přijala, třebaž dosud směr tento je nejistý a mlhavý a profesor Anděl sám zrazoval od ukvapení se.

Referát o reformě vyučování přírodopisného měl učitel měšťanské školy v Opavě A. Kurz, a zásady tu vyslovené a konferencí schválené jsou :

a) učení přírodopisnému náleží pro formální i praktický užitek plná pozornost ;

b) učení to naváděti má k pozorování věcí přírodních, k pochopení jich souvislosti mezi sebou a účelnosti v přírodě vůbec ;

c) změna cílů toho učení není tak nutná, jako více metoda ;

d) nejlepší metoda jest indukční, pokusná ;

e) živel biologický budiž staven do popředí, přírodniny vlasti a jich význam pro hospodářství a průmysl budiž především dětem předváděny.

Změny učebných osnov a method v poslední zemské konferenci učitelské v Opavě schválené vztahují se hlavně jen na jazyk vyučovací, dějepis, přírodopis a ženské ruční práce. Přijaty byly tyto zásady :

Jazyk vyučovací :

1. Cíl toho učení obsahuj jen věci nutné a dosažitelné ;

2. pojednávati se má jen o těch partiích mluvnických, ve kterých děti všeobecně nejvíce chybují ;

3. všeliké systematické učení mluvnické přestaniž !

4. na nižším stupni není vůbec žádného mluvnického vyučování, jen cvičení řeči ;

5. učení mluvnické nemá žádné tvořivé moci a proto budiž jen v nejvyšším oddělení učeno a omezuj se hlavně na slohová a pravopisná cvičení beze všeho deklamovaného pravidlování ;

6. učební plán dávejž učiteli plnou svobodu ve výběru a pojednání látky učební, což ale předpokládá zvýšenou svědomitost se strany učitele a zvýšený dozor inspektora na jeho práci.

Přírodopis :

1. výběr a pořádání učiva děj se dle přehledných přírodopisných skupin ;

2. přírodniny budiž probírány ne dle theoretického systému, ale dle místa a působiště jim přírodou vytčeného.

3. Budiž vytčeny příčinné vztahy mezi stavbou jednotlivých orgánů a jich výkonů, mezi tvory vůbec a neorganickými přírodninami vůbec.

4. Popis přírodnin (žijících) děj se dle zásad biologických, t. j. budiž hlavně přihlíženo k životu jejich vůbec.

5. V jednotlivých rocích probírané přírodniny budiž na vyšším stupni dle různých stanovisk ve skupiny sloučeny.

Reforma učení dějepisného. Přijaty zásady :

1. Učivo omeziž se na stkvělé body vlasteneckých dějin a ústavy, a všeobecný dějepis budiž jen tolik dotčen, pokud se k nim vztahuje ;

2. učivo budiž probíráno ne jak dosud concentricky, ale chronologicky ;

3. učivo budiž doplněno pověstmi z domácích dějin ;

4. budiž dbáno více dějin kulturních ;

5. budiž poměr čítanky k učivu dějepisnému přesně vytčen.

Reforma učení ženským ručním pracím. Přijaty zásady :

1. Učení budiž na všech stupních hromadné ;

2. každé nové práci předcházej poučná a zajímavá rozprava ;

3. budiž dbáno při učení tom skutečných poměrů a potřeb domácnosti,

spořivosti, opatrnosti při nákupu látek i všimáno si výsledků rakouského průmyslu;

4. zvětšenými obrazy a vzory i příkladem učitelky budiž pečováno o správný názor;

5. učitelka přesvědčič se často, zda všechny žáčky chápou, a dbej o oživení práce zpěvem a p.;

6. počet hodin vyučovacích pro vyšší oddělení budiž rozmnožen o 1 hod. v týdnu.

Z volných návrhů zástupci učitelstva podaných přijaty větší nebo menší absolutní většinou následující:

1. Buďte pro školy slezské ustanoveni školní lékaři;

2. budiž zřízena útulna pro zpustlou mládež v uhelném revíru ostravsko-karvinském;

3. prázdniny na školách obecných trvejte dva měsíce jako na školách středních;

4. ustanovení o počtu žáků pro jednu třídu (80) budiž konečně prováděno;

5. při rozšíření jednotřídní školy na více třídní budiž vypsáno jen nové místo učitelké a dosavadní správce školy zůstanež na dále řídicím školy bez vypsání konkursu;

6. učitelstvo škol obecných a měšťanských měj po 1 zástupci v zemské školní radě;

7. obce buďte zavázány hraditi učitelé výlohy, které měl se zařízením školní zahrady dle posledního nařízení o školních zahradách vůbec;

8. anonymní udání na učitele buďtež c. k. úřady nepovšimnuty zaslány dotyčnému učitelé k uvědomění;

9. učitelstvo nebudiž četnictvem vyšetřováno;

10. povinné vodění dětí do kostela v letních měsících budiž zastaveno (týká se jen 6 škol okresu fryvaldovského [diecése vřatislavská]);

11. klasifikační známky o způsobilosti učitelé a jeho práci školní buďte v celé zemi stejné;

12. uznává se, že předepsané slovanským školám učivo z německého jazyka je neprobíratelné, a proto žádá se zemská školní rada, aby svolala anketu odborníků a zástupců rodičů do Těšína, kteráž by se dohodla o učebním plánu učení němčině ve školách českých a polských.

O uskutečnění všech zde uvedených návrhů neopomenu svým časem milé kolegy moravské, čtenáře Vaše, uvědomiti.

Veritas.

Jen ku předu!*)

„Kolik odběratelů mají „Vychovat. Listy“ v Čechách? „Vychovatelské Listy“ mají v Čechách 3, pravím tři odběratele. My Moravané jsme již uvykli odebíratí nejen dobré spisy, nýbrž všecko literární smeti, kterými nakladatelé v království Moravu přímo zaplavují, a za to pohlížeji na nás v Čechách namnoze posud jako na nedochůdčata. Vim z pobytu svého v Čechách, jak nízce mnozí cenili výtečnou Vychodilovu

*) Tento pozoruhodný feuilleton otiskujeme z „Křesfanské Školy“.

„Hlídku“, ač dosud se jí nemůže rovnati žádný katolický list v Čechách. Bylo by na čase, abychom vyhostili mnohé bezcenné časopisy, jež nám mnozí nakladatelé z království přímo vnucují. Nemíním tím časopisy dobré, jako jsou: „Křesťanská Škola“, „Vychovatel“ a mnohé jiné.“

Když jsem si tuto stížnost bratrského listu z Moravy přečetl, nedalo mi to, abych ho poněkud nepotěšil. Ale nemohu to učiniti jinak nežli slovy: Bud' rád, milý bratře, že žiješ na Moravě; máš odběratele aspoň tam, když jich nemáš u nás. Kdybys byl u nás, měl bys jich jistě méně, než jich máš.

Musíme říci: Všecka čest Moravanům! Nejen že si udržují svoji literaturu — ale podporují i tu naši — z království.

I náš list má na Moravě odběratele — ne sice mnoho, ale přece několikrát více než tři. Zaplať jim Pán Bůh, že nám nesplácejí stejnou měrou.

„Zastři sobě tvář, Čechie!“ napsal kterýsi list velkými literami, když skoro před čtvrt stoletím vyhořelo Národní divadlo. A my dnes, skoro po čtvrt století, můžeme zvolati: „Zastři sobě tvář, Čechie — neboť katolický vychovatelský list našel ve tvých širých krajích — celé tři odběratele! Věru, měli by oznámiti svá jména české veřejnosti, aby je katoličtí nakladatelé vytiskli zlatým písmem a vyvěsili zrovna vedle svých firem.

„Ale což pak mohu všecko odebírat? Vždyť je toho takové množství!“ hrozí se pan X Y. A aby se zachoval ke všem katolickým listům spravedlivě, neodebírá žádný a koupí si „Národní Politiku“. Z té se doví i církevní zpráva, potom kolik už vynesly sbírky na Husův pomník, a kdy koná česko-židovský spolek své pobožnosti. A když se tohle všecko doví z „Národní Politiky“, která stojí ročně i s poštou 21 korun — nač pak je potřeba kupovati ještě nějaký katolický list?

Ale věc jest příliš vážná, proto žert stranou. — Naše literatura katolická je skutečně hojná; a co se v ní nejlépe drží? Spisy zábavné. Ale ptejte se, jak to dopadá s časopisy a knihami poučnými, vědeckými, kolik odběratelů má „Vzdělávací knihovna katolická“, „Bible a nejnovější objevy“, „Hlídku“ a j. a j. — a ustrnete!

A nejubožejší, nejméně odstrkované a nejméně všímavé jsou naše katolické listy školské: „Vychovatelské Listy“ našly v Čechách tři odběratele.

Je to ku podivu; skoro k neuvěření. Otázka školská je takorčeka životní otázkou národa — a přece taková lhostejnost k ní! Bohužel!

V letech sedmdesátých měli jsme v Čechách pouze dva učitel'ské listy: „Besedu učitel'skou“ a „Posla z Budče“; na Moravě „Komenského“. „Posel z Budče“ byl vždy liberální, ale náboženství se nedotýkal. Avšak „Beseda učitel'ská“ a „Komenský“ přinášely články, jež mohl otisknouti každý přísně katolický list. Připomínáme jen, že do „Komenského“ psal četné články náš proslulý Ph. dr. Eug. Kadeřávek. Nechceme najisto tvrditi, ale možno jest, kdyby byly tyto listy, jak zasluhovaly, našly také dosti odběratelů mezi duchovenstvem, že by to s učitel'skými listy nebylo dospělo tam, kam to nyní dospělo — totiž k úplnému atheismu.

Skutečně katolické listy tehdejší, „Beseda učitel'ská“ a „Komenský“ jsou nyní nábožen'sky lhostejnými (kdyby nebyly, ani by se v učitel'stvu neudržely; k nim však přibýly: „Školský Obzor“, „Č. Učitel“ s přílohou „Česká Škola“, „Učitel'ské Noviny“, „Škola našeho venkova“; na Moravě pak „Věstník“, — tedy šest, můžeme říci s ed m listů s programem naprosto nábožen'ství nepřátel'ským, hlásajícím a šířícím nevěru — a k těm sedmi se druží tak o 1⁰/₁₀ mírnější „Posel z Budče“.

A jak si počínala a počíná vůči tomu strana katolická? V letech osm-

desátých počal náš zasloužilý Kopal vydávati „Vychovatele“, kterého později převzalo družstvo Vlast; kromě toho vycházejí na Moravě „Vychovatelské Listy“ (čtvrtý rok) a u nás „Křesťanská Škola“ (třetí rok). Když tato začala vycházeti, některé starostlivé hlavy hned volaly, že se u nás dva listy neudrží. Proč? Že „je nás málo“? I ne, ale že je nás mnoho — lhostejných k tomu, co se děje ve školství! Naopak, kdybychom měli ještě dva takové listy, všechny by měly co dělat, když by chtěly odrážeti útoky nepřátel.

Ještě před desíti lety naše veřejnost silu učitelstva podceňovala — dnes však kde která strana hledí je pro sebe získati. Přišla organisace — a co ji způsobilo? Odpověď: Nic jiného, nežli tisk! A co nám může pomoci? Nic jiného zase tisk! Ale pak musí býti podporován.

Ale marné volání! Dnes už se vypovídá náboženství ze škol — ale naše lhostejnost trvá dále. Snad se mnohým otevrou oči, až ve školství zavládne úplný atheismus.

Kdo chce věděti, jak se podporuje u nás katolický školský list, může se zeptati třeba jistého pána v K. H., který se stává odběratelem tím způsobem, že si jej dá zasílati půl roku; obal z každého čísla pečlivě schová. Po půl roce už je toho dost. Nyní vezme tužku a cvičí se ve slohu tak, že napíše na všech 12 čísel: „Nepřijímám, neboť jsem nic neobjednal —“ a pošle všech 12 čísel zpět.

Kdyby si takoví mecenáši ušetřili aspoň podobných vtipů! Ty doby, kdy jistý spisovatel dostal jako honorář za báseň — jitrnici, a kdy český básník Jaroslav Kalina dal si vytisknouti svůj „Kšaft“, postavil se v Praze v „Železných dveřích“ a prodával jej mimojdoucím po dvou krejcarech — ty doby u nás už minuly — ale také minuly doby, kdy se u nás časopisy objednávaly. Dnes nakladatel musí rozeslati první číslo na ukázkou a s obavou čekati, co se kde „uchytí“. Mohl by sice ten pán vrátiti hned první číslo, nebyl by dále „obtěžován“ — ale kdo pak by si rád něco nepřečetl zadarmo, když to může být. Ale list odebíráti? Ani pomyšlení! On přece do školy nedochází, co je mu tedy do školství. A kdyby to v něm dopadlo sebe hůř, proto přece církve nezhyne, ta potrvá. A potom: on chce ponechati zásluhu o podporu katolické literatury kaplanům, katechetům a „sedmistovým“ farářům. — Jest jisto, že ten pán není jedním z těch tří, kteří odebírají „Vychovatelské Listy“.

Z toho, kdo odebírají listy školské, můžeme souditi, kdo se o školství zajímá. Jsou to především ndpp. biskupové — náš list odebírají všichni kromě jediného. Čestně zastoupeni jsou vdpp. professoři bohosloví — ostatní jsou skoro vesměs, kromě asi 20 učitelů a učitelek, katolické spolky, faráři, kaplani a katecheté.

„Ku předu!“ — proti náboženství kráčí to v učitelských listech — u nás, v té obraně, jde to — do zadu! Není pochybnosti, že budou u nás ve školství doby horší a horší — ale budeme nuceni říci, že jsme tím sami vinni.

L.

Starší ročníky „Vychovatelských Listů“, pokud zásoba stačí, prodáváme po 3 K.

Kdo můžeš, předplat si „Křesťanskou školu“. Předplatné 6 K posílá se Cyrillo-Methodějské knihtiskárně V. Kotrby v Praze, Pštrosova ul. 200-II.

Upozornění členům Kat. spolku českých učitelů na Moravě. Kat. spolek českých učitelů na Moravě žádal advokáta a poslance pana dra. J. Koudelu v Brně, aby členům spolku buď zdarma nebo levně udílel právní porady, po případě, aby je zastupoval, čemuž pan dr. Koudela ochotně vyhověl. Členové našeho spolku raďte se tudíž s důvěrou obracet na pana dra. Koudelu.

Doporučujeme těm, kteří studují vědy přírodní, aby sobě vypůjčili z c. k. studijní knihovny v Olomouci „Ch. Darwins gesammelte Werke“ 49.258 a četli zároveň stať o Darwinismu z Filosofie podle zásad sv. Tomáše Akvinského, kterou napsal dr. Josef Pospíšil, části druhé oddíl druhý str. 336. Srovnání je nejen zajímavé, ale velmi poučné.

Úprava platů učitelských. Ministr Hartl prohlásil deputaci učitelstva moravského (Úlehla, Frank), že vláda předloží zákon o úpravě platů k sankci, jakmile bude uzákoněna úhrada, což zajisté stane se ještě tohoto roku, poněvadž sněm moravský o způsobu úhrady jest s vládou již srozuměn. Záleží tedy na tom, aby sněm svolán byl a otázku úhrady rozřešil.

Společný výlet do Benátek a na Gardské jezero. O letošních velikonočních uspořádá Jaroslav Karásek, c. k. učitel tělocviku v Brně, společný Výlet do Benátek, Verony a na Gardské jezero. Výlet poskytne mnoho vzácných požitků v době, kdy u nás jaro začíná se teprve otvírati, v Itálii a zvláště na Gardském jezeře jest již v plném rozpuku. Zejména západní pobřeží Gardského jezera jest tou dobou nejvíce navštěvováno, neboť stkví se plnou krásou rostlinstva svého, kvetoucích oranží i kamelií, kdežto nedaleké Alpy pokryty jsou ještě sněhem. Vyjede se z Vídně 30. března ráno přes Trbíz přímo do Benátek, odtud do Verony a Desenzana, odkudž se zastávkami v Sirmione, Salo a Gardonne parníkem do Rivy a Arca, načež Bremskou drahou nazpět přes Trident a Innomostí. Návrat do Vídně v úterý 5. dubna. Náklad na celou cestu obnáší z Vídně 152 K, v čemž zahrnuta jest jízda okružním lístkem (v Itálii II. tř.), strava i bytné. Příhlášky s zasláním celého obnosu nejpozději do 25. března.

Upozornění kolegům venkovských škol. Stává se častěji, že v posledních ročnících venkovských škol, ať už jedno- nebo víceřadných, vidí učitel před sebou dívku velmi pilnou a nadanou, která by zasluhovala, aby se nějakým způsobem dále vzdělala, aby eventuelně uschopnění došla samostatně chléb svůj si vydělati. Až dosud doporučoval se dívkám takovým z pravidla obor industrialních učitelek dnes jak vím, v nejvyšší míře přeplněný. Jinému studiu neb povolání stojí v cestě z pravidla požadavek absolvování 3 měšťanských tříd, které prodělati znamená velkou ztrátu času a vyžaduje značných nákladů, není-li měšťanská škola na blízku lehčeji přístupna. Padá dále na váhu, že není jisto, dojde-li taková absolventka měšťanské školy cíle, pro který odhodlala se školu tu navštěvovati. Víme ku př., že sotva 20% hlásících se na učitelské ústavy bývá přijato, též k poště absolvovaná měšťanská škola nestačí více atd.

Ústav hraběte Pöttinga zřídil před 5 lety dvouletou obchodní školu, jejíž absolventky v mlékárnách, záložnách, při poště, v různých továrnách a závodech, knihkupectvích, redakcích, na berních úřadech atd. došly slušného zaopatření co účetní, komptoiristky, písařky strojem, stenografky, manipulantky, krámské atd.

Vstup do 1. ročníku této školy podmíněn jest absolvováním III. třídy školy měšťanské. Aby ale i venkovským dívkám, které nemají z různých příčin příležitosti školu měšťanskou absolvovati, vstup do této školy byl umožněn, zřídí ústav příštím školním rokem 1904—5 přípravku, do které

přijímány budou vedle absolventek II. třídy škol měšťanských též takové dívky ze škol obecných, které 13. roku věku dosáhly a svým nadáním a prospěchem podávají záruku, že budou v obchodní škole prospívat. Upozorňujeme na tuto přípravku pp. kolegy venkovských škol, jimž za často bývá rodičům raditi a zašleme každému, kdo by o věc blíže se zajímal, prospekt jak této přípravy, tak dvouleté dívčí obchodní školy Pöttingea, jakož i přehled dosavadních absolventek školy té a umístění jakého došly. Interessenti rače ředitelství Ústavu hrab. Pöttinga v Olomouci korespondenční lístek dopsati.

Sebevraždy studentů. Úžasným faktem, že se v krátkém čase sprovodilo v Praze pět studujících vlastní rukou se světa, zabývala se zemská školní rada ve své plenární schůzi za předsednictví místodržitele království Českého hr. Coudenhova. O neblahém tomto úkazu podávali zprávy všichni zemští inspektoři. Z jich zpráv vysvitá, že v posledních třech letech se událo v Čechách na středních školách celkem 25 sebevražd studujících, z nichž na české studenty připadá 20 případů, na německé studenty 5 případů. Vyšetřováním bylo zjištěno, že škole pokud se týče učitelstvu, dávat lze vinu jen v případech nejřidších. Za to velká část viny spadá na bedra rodičů, kteří své děti vychovávají zcela zvráceně. Vedle toho vzmáhá se mezi školní mládeží středních škol úžasnou měrou požívačnost a nervosita, které na sebevraždách studentů mají značný podíl. Dále bylo konstatováno, že v řadách studujících jest mnoho těch, kteří i při dobré vůli nedostačují požadavkům na ně školou kladeným, a dokonce v některých případech také i „nešťastná láska“ hrála v tragedii mladého člověka svoji úlohu. Zprávy inspektorů byly vzaty na vědomí. — Naše přesvědčení: Bude-li rodina, společnost a škola vychovávají **opravdu křesťansky**, vymizí ze společnosti lidské nejen samovraždy, nýbrž i každé zlo vůbec.

Konkurs. V nadačním domě † prof. Fr. B. Ševčíka v Jedovnicích u Blanska zadá se doživotní, bezplatný byt a část zahady pro učitele ve výslužbě za těchto od zakladatele stanovených podmínek: Uchazeč musí býti Moravcem neb Slezanem české národnosti, jenž po delší čas zdárně, dovedně a v duchu národním na české obecné škole na Moravě nebo ve Slezsku působil a musí býti neúhonných, dobrých mravů, jsa poukázán pouze na svou pensi. Dále musí býti rozhodně hudebníkem, by v případě potřeby mohl na kůře bezplatně vypomáhati. Bezdětný učitel má při zadání tohoto místa přednost. Za toto bezplatné bydlení má nadačník povinnost, v pátek při mši sv. za zakladatele p. prof. Ševčíka se pomodliti. — Uchazeči o místo toto, kteří výše uvedenými podmínkami se vykážati mohou, nechť podají do 15. května žádost ovdovělé choti nadatelově paní Fr. Ševčíkové, Olomouc, Schneeburgova ulice 13. anebo po této lhůtě přímo do Jedovnic (buď písemně nebo osobně), kdy ona tam již přebýváti bude.

Z učitelského raje. Lvovská „Szkola“ píše: Byli dva. Oba chodili do téhož ústavu učitelského a oba zároveň složili zkoušku zralosti. Jeden z nich nesl pochoděn osvěty na vesnici, druhý vstoupil do vojska jako jednorozční dobrovolník a pak do aktivní služby jako důstojník. První vykonal zkoušku způsobilosti pro obecné i měšťanské školy a účastnil se několika odborných běhů, druhý učil se choditi v taktu a házetí šavličkou. Morální výsledek po uplynutí 12 let byl takový: První, zmořený a vysílený prací stará se, aby přijat byl do sanatoria učitelského (kterého ještě není), poněvadž 1000 K ročního platu nestačí na výživu ženy, 5 dítek a na ochranu zdraví. Druhý jako růže, spokojený svým osudem má 3762 K ročně. První již skončil svou kariéru (odepřeli mu první příplatek pro stáří, po-

něvadž nebyli spokojeni s návštěvou mládeže školní), na druhého postup teprve čeká.

Návštěva hostinců školní mládeži a osobami mladistvými. C. k. okr. hejtmanství v Hradci Král. vyhlásilo toto: Bylo si stěžováno, že zdejší nařízení ze dne 15. října 1903, čís. 35.299 v příčině obmezení návštěvy hostinců školní mládeži a osobami mladistvými se nešetří, jmenovitě, že mládež sotva škoie odrostlá veřejných tanečních zábav se účastňuje. Z důvodu toho jeví se záhodno, aby svrchu uvedené nařízení znova připamatováno bylo. Zní takto: Vycházejíc z úvahy, že návštěva veřejných tanečních zábav v hostincích a podle okolností návštěva hostinců vůbec na mladistvé, ještě výchovy potřebné osoby nepříznivě působí a v zájmu zdárné výchovy mládeže jest, aby pokud možno byla obmezena, nařizuje c. k. okr. hejtmanství na základě § 54. řádu živnostenského, jak následuje: 1. Hostinským a výčepníkům zakazuje se bezpodmínečně, aby školní mládeži a vůbec osobám mladistvým až do dokonání 16. roku věku pobyt v místnostech hostinských při veřejných tanečních zábavách dovolovali. 2. Školní mládeži a osobám mladistvým až do dokonání 16. roku smějí hostinští a výčepníci návštěvu svých hostinských místností v čas, kdy v nich veřejné taneční zábavy se nepořádají, jen tehdy dovoliti, když osoby ty nacházejí se v průvodu rodičů aneb pod jiným spolehlivým dozorem. 3. Proti hostinským a výčepníkům nařízení toho nedbajícím bude zdejším úřadem jakožto úřadem živnostenským zakročeno dle trestních ustanovení živnostenského řádu a bude po případě přikročeno k odnětí koncesse dle § 138 lit. b) neb c) anebo k odstranění nájemce neb zástupce dle § 139. živn. řádu. Nařízení toto nabývá platnosti dnem 1. prosince 1902. Páni starostové se žádají, aby na nařízení toho znova veškeré hostinské upozornili a sami nad přesným jeho zachováváním v zájmu výchovy mládeže pečlivě bděli.

Proti pijanství. Příčiněním protialkoholické společnosti v Holandsku podána tamnější vládě žádost na ochranu mládeže před pijanstvím. Dosíci chce toho tím, když vláda všem osobám, které nedosáhly 18. roku věku, zakáže vysedávání a popíjení v hospodách a výčepech. Bez průvodu dospělých vůbec nemá míti přístupu do hostinských místností, pod žádnou však podmínkou nesmí tam píti lihoviny, a tím méně pak jiným posluhovat. Petici podepsalo přes 1600 učitelů a učitelek.

Katolická společnost pro výchovu zanedbaných dětí v Anglii vzmáhá se čím dál více. Postavila již v 7 diecésích vzorně zřízené ústavy, ve kterých vychovává se více než 2500 sirotků, dětí opuštěných nebo pohozených ročním nákladem 720.000 K. Kromě toho podporuje společnost mnohé jiné podobné ústavy, které byly založeny od jiných.

Pozor na děti! Každý den skoro noviny oznamují četné případy nepozornosti rodičů, již zaviněna bývá smrt dítěte. Jedno spadne do řeky neb do potoka, jiné zas do škopka nebo hrnce s vařící vodou, opět jiné spadne se stolu, s okna atd. Někdy při nejlepší opatrnosti přihodí se člověku neštěstí, pak zasluhuje politování, soucitu. Když však otec, matka odejdou na zábavu a děti ponechají samy sobě, tu není divu, když se dětem něco zlého přihodí. Takoví rodičové nedbalí nezasluhují útrpnosti, ale trestu na výstrahu jiným. Otcové, matky, opatrujte dobře dítky své!

Důstojné pany katechety vyzýváme, aby přistupovali za členy ke Katolickému spolku českých učitelů na Moravě, jenž rozhodně zájmy jejich hájiti bude.

Doporučujeme tyto knihy a časopisy:

„Život“ má v čís. 6. výborný článek „Cesta k sobě.“*) (Vydává Pelcl v Praze, v Lipové ulici č. 8.)

„Rozhledy“ uveřejnily v č. 24. pozoruhodný článek „Školní lékař.“ (Rozhledy rediguje a vydává Jos. Pelcl v Praze, Lipová ulice č. 8.)

„Eva“. Měsíčník pro vzdělání českých žen a dívek. Časopis obsahem slibuje mnoho. Předplácí se pouze 2 K na rok. Odebírá-li se na jedno jméno pět výtisků, předplácí se po 1.50 K, na 10 výtisků po 1.20 K. — Adresa: Eva, Nový Jičín.

Kopretiny, básně Josefa Kalusa s původními obrázky od Mik. Aleše. Vybraných spisů pro mládež svazek II. Cena 1 K. Vydal Frant. Hrnčíř, učitel v Nymburce.

Blahoslavený Hroznata, patron české vlasti. Vzdělávací četba katolické mládeže. Vychází šestkrát do roka. Předplácí se 40 h. Administrace v Praze II. Žitná ulice č. 26 nově.

Větrání a vytápění škol. Tři přednášky ve Vídni VIII. Medicinské nakladatelství Josefa Šafáře ve Vídni. Cena 1 K 20 h.

Malého Ottova Naučného slovníku vyšel již sešit 11. s barevnou přílohou: Znaky země koruny České.

Polívkův Klíč k určování rostlin, jakož i téhož Atlas rostlin, ku Klíči zvláště pořízený. Obě dílka levná, téměř za cenu výrobní, Klíč za 90 h, Atlas za K 1.20, jsou jakýmsi dodatkem k Polívkově Rostlinopisu pro nižší třídy středních škol. Každému majiteli řečeného rostlinopisu hodi se Klíč i Atlas znamenitě, poněvadž v nich naléztí lze všechny obyčejné rostliny blízkého okolí, jež do školní knihy pro omezenost místa nemohly býti pojaty. Věnovalť autor v posledním vydání Rostlinopisu hlavní péči stránce biologické a musil tudíž, aby učebnice příliš nevzrostla, mnohé i dosti obyčejné rostliny za to vypustiti; Klíčem a Atlasem nahrazen však počet vypuštěných druhů rostlinných mnohonásobně. Klíč s Atlasem může býti ale též každému doporučen jako vhodná pomůcka při vyučování rostlin, zvláště pak s Rostlinopisem v jednu knihu svázané a celek tvořící — cena K 5.20. — R. Promberger, nakladatel v Olomouci. (Příště dále.)

*) Kdo chce ještě lépe k sebezpoznání a sebezdokonalení poznati, čti knihu *Tomáše Kempenského: O následování Krista.*

„Vychovatelské Listy“ vycházejí dvakrát měsíčně (5. a 20.)

Předplatné na celý rok obnáší 6 K

Redaktor Alois Adamec, učitel měšťánské školy v Ivančicích.

Administraci a expedici vede Hedv. Rubrová, učitelka v Brně, na Petrově č. 1.

— Pouze administraci posílá se předplatné. —

Nákladem Katolického spolku českých učitelů na Moravě.

Příspěvky se honorují.

Inserty účtují se levně.